

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1917 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Lyckholm, K. A. Nilson, Antonsson, Bäckström, Jacob Larsson, frih. Palmstierna, Röing, Källman, Jeansson i Kalmar, Rune, Månsson, Jonsson i Hökhult, Knaust, Forssman, Neess, Nilsson i Kristianstad, von Hofsten och Lithander.

Genom proposition, nr 92, av den 9 mars 1917, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande:

Förslag

till

förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt må här i riket mantalsskriven svensk medborgare,

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 13 häft. (Nr 15.)

som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje fall, medgivas särskilda avdrag, enligt vad här nedan sägs,

2 §.

Vid bevillningstaxeringen må den i skattskyldigs mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsättas, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid nämnda förordning fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen», ej uppgår till 1,200 kronor, med högst 20 procent för varje barn, om årsinkomsten uppgår till 1,200 kronor men ej till 1,800 kronor, med högst 15 procent för varje barn samt, om samma inkomst uppgår till 1,800 kronor men ej till 2,400 kronor, med högst 10 procent för varje barn, dock ej i något fall med mera än 80 procent.

3 §.

Den nedsättning i det taxerade beloppet, som enligt 19 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt tillkommer skattskyldig, må ökas till högst 300 kronor för varje barn till och med tre samt till högst 500 kronor för varje barn därutöver, dock för barn, som självt åtnjuter inkomst, allenast om och i den mån barnets inkomst understiger beloppet av den för barnet ifrågakommande nedsättning.

Särskilt avdrag, varom nu är sagt, må i fall, som jämväl är hänförligt till 2 §, icke medgivas, med mindre samtidigt tillämpas där omförd nedsättning.

4 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande makars taxering stadgas i bevillningsförordningen och förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

5 §.

Över prövningsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av denna förordning må klagan icke föras.

6 §.

Har avdrag enligt denna förordning medgivits, åligger det taxeringsnämnden att införa uppgift därom i inkomstlängdens kolumn för anteckningar med angivande jämväl av avdragens särskilda belopp, och skall, då fråga är om avdrag enligt 2 §, i kolumnen för antagen beskattningsbar inkomst upptagas det efter sådant avdrag återstående belopp.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande vad föredragande departementschefen enligt ovan omnämnda statsrådsprotokoll anført vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t, får utskottet hänvisa till propositionen.

Till utskottet hava jämväl överlämnats nedannämnda fem i förevarande ämne väckta motioner.

I motion II: 8, av herr *Olsson* i Ramsta, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville snarast möjligt utfärda följande förordning om särskilt avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst av kapital eller arbete.

Motion II: 8.

Vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst av kapital eller arbete skall följande lända till efterrättelse:

Om skattskyldig svensk medborgare eller, i fråga om äkta makar, dessa tillhopa icke för året taxerats enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för ett taxerat belopp av minst 3,000 kronor, och den skattskyldige har att på grund av försörjningsplikt underhålla minst tre barn, vilkas ålder vid taxeringsårets början understiger femton år, bör taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje särskilt fall, medgiva nedsättning av den i den skattskyldiges mantals-skrivningsort enligt gällande förordning angående bevillning av fast egendom samt av inkomst beskattningsbara inkomsten med följande procent, nämligen, om den skattskyldiges eller, i fråga om äkta makar, deras

sammanlagda i mantalsskrivningsorten bevillingstaxerade inkomst uppgår till belopp understigande

- 1,200 kronor med högst 80 procent,
- 1,200 kronor men ej 1,800 kronor med högst 50 procent,
- 1,800 kronor men ej 2,400 kronor med högst 30 procent,
- 2,400 kronor men ej 3,000 kronor med högst 25 procent.

Det åligger taxeringsnämnden att i inkomstlängdens kolumn för anteckningar införa uppgift om beloppet av det enligt denna förordning medgivna avdraget.

Denna förordning träder i kraft genast efter utfärdandet.»

*Motion
II: 225.*

I motion II: 225, av herrar *Nilsson* i Kristianstad och *Bärg* i Katrineholm, har föreslagits, »att riksdagen måtte besluta, att kungl. förordningen av den 24 mars 1916 om särskilt avdrag vid 1916 års taxering till bevilling för inkomst av kapital eller arbete må även vid 1917 års taxering till bevilling tillämpas, dock med den ändring, att som villkor för skattelindringens åtnjutande stadgas minst två oförsörjda barn».

*Motion
II: 227.*

I motion II: 227 har herr *Strid*, med instämmande av herr *Anderson* i Råstock, föreslagit, »att riksdagen ville besluta att antaga följande förslag till

Förordning om provisorisk skattelindring.

Vid 1917 års taxering till bevilling för inkomst av kapital eller arbete skall följande lända till efterrättelse:

Om skattskyldig svensk medborgare eller, i fråga om äkta makar, dessa tillhoppa icke för året taxeras enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för ett taxerat belopp av minst 3,000 kronor och den skattskyldige har att på grund av försörjningsplikt underhålla minst ett barn, vars ålder vid taxeringsårets början understiger femton år, skall den skattskyldige erhålla lindring i sin på förordningen angående bevilling av fast egendom samt av inkomst grundade skatt till stat och kommun med följande procent, nämligen,

om den skattskyldiges eller, i fråga om äkta makar, deras sammanlagda i mantalsskrivningsorten bevillingstaxerade inkomst uppgår till

belopp understigande	1,200 kronor	med 75 procent
1,200 kronor men ej till	2,000	»	50 »
2,000	»	»	25 »

Det åligger taxeringsnämnden att i taxeringslängdens kolumn för anteckningar införa uppgift om den procent, med vilken skattelindring i förekommande fall skall utgå.»

Tillika har begärts, att erforderliga jämkningar i och tillägg till den föreslagna förordningen, vilka kunde befinnas erforderliga för uppnående av i motionen angivet syfte, måtte av vederbörande utskott verkställas.

Slutligen hava i anledning av propositionen väckts tvenne motioner.

I den ena av dem, II: 340, har herr *Lindqvist* i Kosta hemställt, »att riksdagen ville göra den förändring i Kungl. Maj:ts förslag, att avdragsrätten göres obligatorisk».

Motion
II: 340.

I den andra motionen, II: 346, av herr *Bogren*, har föreslagits, »att riksdagen ville antaga Kungl. Maj:ts i proposition nr 92 av den 9 mars 1917 framlagda förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt med den ändring, att § 1 i förslaget får följande lydelse:

Motion
II: 346.

§ 1.

Vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt må här i riket mantalsskriven svensk medborgare, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet medgivnas särskilda avdrag, enligt vad här nedan sägs.»

Rörande motiveringen för de motionsvis framförda förslagen får utskottet hänvisa till de särskilda motionerna.

I likhet med Kungl. Maj:t finner utskottet det vara överflödigt att ingå på någon undersökning angående behovet av särskilda skattelättnader innevarande år. Förutsättningarna härutinnan för riksdagens beslut i ämnet förra året föreligga, såsom allmänt är känt, i år i långt högre grad.

Utskottet.

*Avdrag vid
taxeringen till
inkomst- och
förmögenhets-
skatt.*

Den förra året tillämpade förordningen den 24 mars 1916, om särskilt avdrag vid 1916 års taxering till bevillning för inkomst av kapital eller arbete, hade, som av rubriken framgår, avseende endast å bevillingstaxeringen och därpå grundade skattepåföringar av skilda slag. Den föreliggande propositionen innebär således, genom bestämmelsen i förslaget 3 § om provisorisk höjning i vissa fall av de s. k. barnavdragen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, en beaktansvärd utvidgning av området för de provisoriska skattelättnaderna. Att de tre ovan förstnämnda motionerna stannat vid lindringar i samband med bevillingstaxeringen, får givetvis anses bero allenast därpå, att de väckts tidigare än propositionen framlagts, och icke på någon avsiktlig skiljaktighet. De i anledning av propositionen väckta motionerna II: 340 och 346 ansluta sig i denna del utan vidare till Kungl. Maj:ts förslag. Ehuru väl riksdagen i fjol beträffande formen för den då beslutade skattelindringen betonade kravet på försiktighet i fråga om varje åtgärd, som kunde verka till minskad statsinkomst, torde, med hänsyn till de i propositionen förebragta skälen och särskilt den konstaterade tendensen hos inkomst- och förmögenhetsskattens avkastning till ökning vida över beräknade belopp, några betänkligheter ej behöva råda ifråga om bifall till förslaget om provisoriskt höjda barnavdrag.

*Fakultativa
eller obligato-
riska avdrag.*

Mera tvivelaktigt är spørsmålet, huruvida skattelättnaderna böra vara, såsom enligt fjolårets författning, fakultativa, beroende av taxeringsmyndighetens prövning i varje särskilt fall, eller under stadgade förutsättningar obligatoriska. Redan herr Strid har i sin motion förordat den sistnämnda formen, och kammarrätten, vars förslag till författning i ämnet i allmänhet legat till grund för Kungl. Maj:ts, har på i vissa avseenden ganska vägande skäl föreslagit obligatoriska nedsättningar. Kammarrättens motivering har också föranlett herr Lindqvist i Kosta att påyrka ändring i Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt till överensstämmelse med kammarrättens.

De provisoriska skattelindringarnas tyngdpunkt ligger givetvis i de föreslagna nedsättningarna av bevillingstaxeringen, som ju automatiskt återverka på de kommunala utskylderna och en hel del andra allmänna avgifter. Det är också från det kommunala intresseområdet, som Kungl. Maj:t hämtat huvudskälet för skattelindringarnas fortsatta anordnande efter den fakultativa principen. En obligatorisk och följaktligen mera generell tillämpning av nedsättningen i bevillingstaxeringen skulle i många fall åstadkomma en obillig förskjutning i den kommunala skattebördan och på vissa håll kunna genom alltför stark reduktion av bevillningskronorna äventyra kommunens ekonomi. Även kammarrätten har

insett denna risk och sökt förekomma den genom att, jämfört med fjol-årets bestämmelser, inskränka nedsättningen till lägre inkomstgrupper. Från synpunkten av de skattskyldigas berättigade anspråk att i år, då levnadskostnaderna äro väsentligt högre än i fjol, icke bliva sämre tillgodosedda i förevarande avseende än då, har Kungl. Maj:t icke därvid kunnat följa kammarrätten utan jämväl genom bibehållandet av samma inkomstgrupper, som 1916 års förordning upptog, fått ett ytterligare skäl att på nyssberörda sätt beakta det kommunala intresset.

Herr Bogrens förslag om annan lydelse av 1 § i den av Kungl. Maj:t föreslagna förordningen innebär borttagande därur av orden »efter prövning av behovet i varje fall». Härmed torde motionären hava åsyftat att finna en medelväg mellan Kungl. Maj:ts förslag och kammarrättens genom att å ena sidan befria taxeringsmyndigheten från skyldighet att undersöka det individuella behovet samt å den andra lämna öppet för densamma att taga hänsyn till kommunens intresse. På taxeringsmyndigheten skulle bero, om provisoriska skattelättnader över huvud taget skulle komma i fråga inom distriktet, men om myndigheten beslöte sig för att bevilja sådana i större eller mindre utsträckning, skulle tillämpningen bliva generell, omfatta alla, som enligt författningen vore formellt berättigade.

Ett slags medelväg mellan den fakultativa och den obligatoriska linjen åsyftar också herr Olsson i Ramsta genom föreskriften, att taxeringsmyndighet »bör» under givna förutsättningar bevilja ifrågakommande nedsättning.

På grund av kammarrättens erinran om svårigheten att i högre instanser sakligt bedöma besvär rörande tillämpning av fakultativa skattelindringar har Kungl. Maj:t vidtagit den enligt utskottets uppfattning redan i och för sig välbefogade åtgärden att i 5 § föreslå stadgande därom, att prövningsnämnds beslut ej får överklagas.

Efter ett noggrant övervägande av de skäl, som onekligen finnas för såväl den obligatoriska som den fakultativa principen, har utskottet funnit sig böra, främst av hänsyn till det kommunala intresset, giva företräde åt den sistnämnda. Den av herr Olsson i Ramsta föreslagna formuleringen »bör» skulle endast leda till missförstånd, och olika tillämpning, ena gången tolkas som »må» och den andra som »skall». För den fakultativa linjen är rätta uttrycket »må».

Väljes sistnämnda linje, bör dock därmed förbindas kravet på undersökning av behovet i varje enskilt fall. Endast så kan, enligt utskottets uppfattning, vinnas ändamålet med anordningen av provisoriska skattelättnader. Herr Bogrens förslag får utskottet därför avstyrka.

*Erinran till
taxeringsmyndigheterna.*

Några erfarenheter från den fakultativa tillämpningen av 1916 års förordning äro icke ännu samlade. Det torde dock kunna antagas, att denna tillämpning, såsom också kammarrätten och motionärerna för den obligatoriska principen framhållit, varit ganska ojämn och på sina håll ofullständig, och att stundom det enskilda behovet fått stå tillbaka för det kommunala skatteintresset. Redan det förnyade utfärdandet av författning i ämnet bör ju vara ägnat att hos taxeringsmyndigheterna klargöra statsmakternas allvarliga syfte, att författningen skall komma till så vidsträckt användning, som de skattskyldigas behov påkallar och omständigheterna i övrigt medgiva. Då det emellertid är av vikt, att en sådan uppfattning verkligen blir allmän hos vederbörande, finner utskottet det angeläget, att deras uppmärksamhet uttryckligen fästes på syftet med och innebörden av deras diskretionära befogenhet på förevarande område.

*Nedsättning
av skatte-
belopp i stället
för avdrag vid
taxering.*

Det i herr Strids motion innefattade förslaget till »förordning om provisorisk skattelindring» avser en procentuell nedsättning av själva skattebeloppen, medan taxeringen skulle lämnas orubbad. I bevillningsförordningens 1 § heter det: »Till staten erlägges bevillning av fast egendom samt av inkomst enligt bestämmelserna i denna förordning. Denna skatt utgår på grund av taxering, som verkställs i den ordning och med ledning av de uppgifter, varom särskilt är stadgat». Motionärens förslag, enligt vilket taxeringen i hithörande fall icke längre skulle vara grundläggande för bevillningen, innebär således, att 1 § för vissa undantagsfall av tillfällig natur skulle sättas ur kraft. Motionären har därmed åsyftat att undvika den minskning av den kommunala rösträtten, som skulle följa av nedsättning i själva taxeringen. Utskottet, som emellertid icke har att bedöma motionen ur annan synpunkt än beskattningens, anser, att motionärens metod i varje fall i sistnämnda avseende icke är att föredraga. Från allmän lagstiftningssynpunkt måste det ock betecknas såsom högst olämpligt att i en tilläggsförfattning av provisorisk egenkap rubba den grund, efter vilken huvudparten av de allmänna utskylderna utgöres. Utskottet får alltså avstyrka förslaget, vad bevillningen angår. Därest detta avstyrkande vinner riksdagens bifall, torde riksdagen finna, att motionen förfallit, såvitt den avser nya grunder för kommunalutskylder och andra allmänna avgifter, som nu utgå efter bevillningstaxeringen. Det särskilda syfte, vari motionen väckts, torde för övrigt bliva beaktat vid behandlingen av annan, till konstitutionsutskottet hänvisad motion i samma syfte.

Detaljfrågor.

De i det föregående icke berörda avseenden, i vilka motionerna avvika från propositionen, hänföra sig väsentligen till dels storleken av den i 1 §

i Kungl. Maj:ts förslag förutsatta försörjningsplikten (motionen II: 225) och dels omfattningen av 2 § i fråga om de avdragsberättigade inkomstgrupperna och procenttalen för nedsättningen enligt samma paragraf (motionerna II: 8 och 227). Även i dessa avseenden har utskottet funnit sig böra giva propositionen företräde. -

På någon detaljerad jämförelse mellan 1916 års förordning och Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke här ovan ingått. Det torde emellertid vara på sin plats, att utskottet, som givetvis haft att göra en sådan jämförelse, såsom resultatet av denna, i den mån det ej redan framgått, tillkännagiver sin uppfattning, att förslaget i alla avvikande stycken innebär avgjorda förbättringar.

Med återopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antaga ovan återgivna förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt;

2) att de i detta betänkande behandlade motionerna:

a) II: 8, av herr Olsson i Ramsta,

b) II: 225, av herrar Nilsson i Kristianstad och Bårg i Katrineholm,

c) II: 227, av herr Strid,

d) II: 340, av herr Lindqvist i Kosta, samt

e) II: 346, av herr Bogren,

må anses besvarade genom vad utskottet under

1) hemställt; samt

3) att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att vad utskottet här ovan uttalat rörande taxeringsmyndigheternas tillämpning av förevarande förordning måtte genom Kungl. Maj:ts försorg, i den mån och på det sätt, som finnes lämpligt, skyndsammast bringas till vederbörandes kännedom.

Stockholm den 22 mars 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

vid punkt 1):

av herrar *Månsson* och *Nilsson* i Kristianstad, vilka anført:

I motioner i andra kammaren har såväl herrar *Strid* som *Lindqvist* i *Kosta* påyrkat, att den föreslagna skattelindringen skall ovillkorligt tillämpas och icke vara beroende av taxeringsnämndens prövning av behovet i varje fall. En sådan uppfattning ger även kammarrätten till känna i sitt i Kungl. Maj:ts proposition återgivna yttrande.

Utskottet har dock icke velat förorda en obligatorisk tillämpning av skattelindringen, utan stannat för en fakultativ sådan.

För vår del hava vi icke kunnat i sin helhet dela utskottets betänkligheter mot en obligatorisk tillämpning av skattelindringen. För inkomsttagare under 1,200 kronors sammanlagd årsinkomst, som äro gifta och ha barn att försörja, torde den nuvarande dyrtiden utan någon särskild prövning av behovet konstituera skattelindringens absoluta nödvändighet, och de betänkligheter, som kunna resas mot en obligatorisk skattelindring, bortfalla till större delen, om man inskränker den ovillkorliga tillämpningen till inkomsttagare under 1,200 kronors årsinkomst. Uppenbart är också, att dessa familjeförsörjare äro i största behovet av skattelindringen.

I anslutning till vad här anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen ville besluta, att 1, 2 och 3 §§ i Kungl. Maj:ts förslag skola få denna lydelse:

1 §.

Vid 1917 års taxering till bevilning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt må här i riket mantalsskriven svensk medborgare, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje fall, medgivas särskilda avdrag, enligt vad här nedan sägs.

Oberoende av prövning, varom nyss är sagt, skola sådana avdrag medgivas skattskyldig, vars taxerade belopp ej uppgår till 1,200 kronor.

2 §.

Vid bevillningstaxeringen må, där särskilt avdrag tillämpas, den i skattskyldigs mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsättas, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid nämnda förordning fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen», ej uppgår till 1,200 kronor, med högst 20 procent för varje barn, om årsinkomsten uppgår till 1,200 kronor men ej till 1,800 kronor med högst 15 procent för varje barn samt, om samma inkomst uppgår till 1,800 kronor men ej till 2,400 kronor, med högst 10 procent för varje barn, dock ej i något fall med mera än 80 procent.

3 §.

Den nedsättning i det taxerade beloppet, som enligt 19 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt tillkommer skattskyldig, må, där särskilt avdrag tillämpas, ökas till högst 300 kronor för varje barn till och med tre samt till högst 500 kronor för varje barn därutöver, dock för barn, som självt åtnjuter inkomst, allenast om och i den mån barnets inkomst understiger beloppet av den för barnet ifrågakommande nedsättning.

Särskilt avdrag, varom nu är sagt, må i fall, som jämväl är hänförligt till 2 §, icke medgivas, med mindre samtidigt tillämpas där omfördörd nedsättning.